

serhat kültür

tarikh - kùltür - haber dergisi

Yıl: 9

Temmuz - Ağustos 2011

Nevzat ERDAĞ

Mali Müşavir - Eğitmeni/Yazar
www.nevzadaj.com-nevzadaj@nevzadaj.com

2000 YILLARDAN beri Türk kadını ile ilgili yapılan tüm sosyal ve psikolojik araştırmalar Türk kadınlarının 21'inci yüzyıla birçok sorunu getirdiğini ortaya koyuyor. Sorunların kaynağı ise stærk bir aile yapısının birçok bölgede hala etkinliğini korumasıdır.

Günümüzde, kadınlarımız eğitimde, siyasette ve işahdamda toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık ile mücadele etmek zorundadır. Kadın dediği zaman aklınıza anne, ev hanımı, eş gibi kavramlar gelmektedir. Öyle ki erkekler kadar kadınlarımız da kendini bu roller ile sınırlamakta ve bir bütün olarak görmetedir. Son yıllarda yoğun çabalarla ortaya çıkan tüm kampanyalara, desteklere, çalışmalara rağmen kadınların eğitim düzeylerinin erkeklerden daha düşük olması, çalışma hayatında gereğinden az yer almaları ve siyasete aktif katılmalarının ve temsilyetlerinin artmamasının en önemli nedeni tarihin rolün değna çıkarmamasıdır.

Hâlbuki insan topluluğu kadın ve erkek denilen iki cins insandan oluşmuştur. Kabil midir ki, bu kütenin bir parçasını ilerletelim, ötekini ihmal edelim de kütenin bütünlüğü ilerleyebilsin. Mâmkün müdür ki, bir cinsin yansı toprağa zincirlerle bağlı kaldıkça öteki kısmı göklerde yükseltebilsin?

Tarihe baktığımız da Türk tarihine önemli bir kaynak teşkil edilen VIII. Yüzyılda diklen Orhun Kitabelerinde Türk kadınından övgü ve saygıyla bahsedilir. Kitabelerde Devleti İdare Eden Han' ve 'Devleti bilen Hatun' ibareleri geçmektedir. Han ile Hatun Türk toplumunda aynı yetkiye sahiptir. Osmanlı İmparatorluğunda da kadınların söz hakkının, etkisinin ve zekasının payının ne kadar büyük olduğunu görüyoruz. Kadınımlar her ne kadar eve bağlı yaşamaya zorlansa da kendi iç dinamikleri içerisinde inanılmaz güçlere sahip olmuştur. Küçük yaşta padişah olan ve babasız kalan pek çok emsalı gibi Fatih Sultan Mehmet de İstanbul'u fethetmeye gitmeden önce, annesinden savaş stratejisi almıştır. İşte Türk kadını böyle bir kadındır İstanbul'ları da fetheder, Osmanlı'ları da yönetir.

Aynı şekilde kurtuluş savaşı yıllarına baktığımızda görüyoruz ki dünyada hiçbir milletin kadını, "Ben Anadolu kadınından daha fazla çalıştım, milletimi kurtuluşa ve zafere götürmekte Anadolu kadını kadar hizmet gösterdim" diyemez.

Belli erkeklerimiz memleketi istila eden düşmana karşı süngüleriyle, düşmanın süngülerine göğüs pormekle düşman karşısında buldular. Fakat erkeklerimizin

teşkil ettiği ordunun zayıf kaynaklarını kadınlarımız işletmiştir. Memleketin var olması imkânını hazırlayan kadınlarımız olmuştur ve kadınlarımız olmaktadır. Kimse inkâr edemez ki, kurtuluş savaşında ve ondan evvelki harplerde milletin hayat kabiliyetini tutan hep kadınlarımızdır.

Çift ören, tarlayı eken, ormandan odun ve kesteyi getiren, mahsulleri pazara götürerek paraya çeviren, aile ocaklarının dumanını tütüren, bütün bunlarla beraber sırtıyla kağnısı ile kucagındaki yavrusuyla, yağmur demeyip cephenin mühimmasını taşıyan hep onlar, hep o ilâhi Anadolu kadınları olmuştur.

Anadolu kadının büyüklüğünü yakın tarihimize baktığımızda aşağıda aktaracağımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Sakarya savaşından sonra yaşadığı diyalog da çok daha güzel anlayabiliyoruz:

"İlk bir gün sabahı Akşehir'in pazaryeri karnıca yuvası gibi kaynıyor. Bin ağızdan bin ses. Bir aralık, ortadaki uğultu perde perde sönmeye başlıyor, pazar yerni bir tapınak sessizliği kaplıyor. Yalnız kulaktan kulağa bir fısıltı:

- Gazi gelmiş, gazi.

Bütün gözler bakışlarıyla aynı yöne dönüyor. Gazi, o ölçülü güzel yürüyüşüyle yavaş yavaş ilerlemekte, ara sıra sergilerin önünde durup ilgilenmekte. Belli, alış-verişe çıkmış, ama O, başka bir şey değil yalnız gönül alıyor. Böylece gönül ile ala satıcı kadınların kesimine geliyor.

- Nasılsınız bacılar?

- Sağ ol Paşam,

Kadınlar Paşalarına özlüm dolu gözlerle kana kana seyredirken kendilerini tutamıyorlar:

- Yiğit Paşam

- Yiğitlerin yiğidi Paşam.

Paşa utangaç, bu sevgi haykırışlarını durdurmak için birine soruyor:

- Erin var mı bacım?

- Var Paşam, cepheye.

- Ya senin?

— Kanı helal olsun, benimde Çarakkale'de kaldı.

Gazi daha sonra soracak, soracak ama yöreği yanıklardan alacağı yanıkların çoğunu şimdiden biliyor. Çarakkale'sinden sonra Kafkas'ı, Kana'ı, Galçya'sı, İnönü'sü, Sakarya'yı hep sıralanacak, hem de hiç kırıntık taşmayan, hiç bir şey istemeyen, beklemeyen seslerle

Paşa, gözleri buğulanmış, bir an düşünüyor ve hemen, bu kez, şakin adıyla,

geldiği yana yöneliyor, bir kuyumcunun sergisi önünde durduktan sonra elinde bir avuç yüzükle dönüyor:

O gün pazardan köye dönen bacaların parmakları, Gazi'nin armağan ettiği yüzüklerle süslü, yürekleri yaşantılarının övüncü ile dolu idi.

Daha 1923 yılında Atatürk'ün "şuna inanamak lazımdır ki, dünya yüzünde gördüğümüz her şey kadının eseridir." Sözleri kadın hakkının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Atatürk, Kurtuluş Savaşı sonrasında Cumhuriyet getiren, kadına seçme ve seçilme hakkını vererek açmıştır. Atatürk, kadınların sadece ana olmalarını, sadece evlerinin kadını olmalarını yeterli görmüyordu. Onların tüm sosyal hayata katılmalarını, erkeklerle eşit haklara sahip olarak yarımların aydınlık Türkiye'sini hazırlamalarını istiyordu. Doktor olmalıydılar, avukat olmalıydılar, milletvekili olmalıydılar, muhtar olmalıydılar, gazeteci olmalıydılar, polis olmalıydılar... Aklınıza hangi meslek geliyorsa ondan olmalıydılar. Hıvacı olmalıydılar. Ya asker? Türk kadını esasen asker bir ulusun asker kızydı. Bunu Atatürk'ün de belirttiği gibi kaç savaşta ispat etmemiş miydi? Hale hale ulusal kurtuluş savaşında... O halde elbette ki, cumhuriyet ordusunda onunda yeri vardı... Bu nedenle de, günün birinde kadınların mutlaka asker olmaları için yasa çıkarmayı tasarlıyordu.

Tarsus'a bir gezisinde halk Atatürk'ü karşılamak için toplanmıştı. Kara Adile Çavuş isimli milli kahramanımızdan bir kadını ona saygısını göstermek için önünde yere kapandı, Atatürk onu yerden kaldırdı ve gözleri yaşlarla dolu olarak şöyle dedi: "Kahraman Türk Kadını sen yerlerde sürünmeye değil, omuzlarımız üstünde göklere kadar yükselmeye isyüksün." Evet, Atatürk'ün de dediği gibi, Türk kadını, kadınlarımız omuzlar üzerinde yükselmeye layıktır.

Bir milletin güçlü bir millet olmasının en önemli gereklerinden biri o milletin kadınlarının güçlü olmasıdır. Milletimiz kuvvetli bir millet olmaya karar vermiştir. Bunu sağlamanın gereklerinden biri de kadınlarımızın her hususta yükselmelerini sağlamaktır. Bu sebeple kızlarımızı okutmamız, okutmamız ki bilim, teknik, edebiyat ve tüm alanlarda bilgi sahibi olsunlar önce kendilerini sonra ailelerini ve ülkelerini daha ileriye götürmek için çalışsınlar. Bunun için yapacağımız en önemli şey kızlarımızı okula göndermek ve kendine güveni, meslek sahibi, akıllı genç kadınlar olarak yetiştirmelerini sağlamaktır.

SORUN SÖYLEYELİM??

Nevzat ERDAĞ

Mali Müşavir - Eğitimci/Yazar
nevzaterdag@nevzaterdag.com

VERGİ DÜNYAMIZDAN SORULAR VE CEVAPLAR

✓ Soru: Merhabalar, Bir firmadan aylık alınan mal ve hizmet bedeli 4 fatura karşılığı brüt 20.000 TL civarında. Hiç bir fatura tutan da 8.000 TL'yi geçmemekte. Açık kesilen her bir faturanın ödemesi 2-3 gün sonra nakit yapılar ise bu işlemin yapılması girmesi olasıdır mı? (Diğer faturaların her birinin ödemesi de; fatura tarihinden 3-4 gün sonra nakit yapılabilir mi?)

Cevap: Tevrik kapsamı tek tek fatura bazında olmayıp cari hesapta ödenmemiş 8.000 TL ve üzeri bakiye olması durumundaki borç veya alacaklar kapsar. Dolayısıyla sizin sorunuzdaki ödemelerin bankadan yapılması zorunludur. (VUK 323-323-324 Notu Genel Tebliği)

✓ Soru: Anonim Şirketin aktifine kayıtlı arsanın 2006-2007-2008-2009 emlak vergilerini 2010 yılı içinde geçkime olarak ödedik. Geçikme zamlarının gider yazıyormuz da, vergi asıllarını 2010 yılında gider yazabiliyoruz. Şimdiden çok teşekkür ederim.

Cevap: Türk vergi sisteminde yapılan giderlerin muhasebeleştirilmesinde dönemsellik ilkesi benimsenmiştir. Bu nedenle 2010 yılından önceki dönemlere ilişkin emlak vergilerini ve gecikme zamlarını KKEG olarak muhasebeleştirmeniz gerekir. Vergi yasalarında düzenlendiği üzere genel kural, işletmede oluşan giderin "işle ilgili" ya da "işin sürdürülebilmesi" ile ilgili olmasıdır. Ayrıca, bir hukuk kuralına bağlı ya da sözleşme gereği ya da ilama (yargı kararına) dayalı olarak oluşan giderlerde kanunen kabul edilen gider kavramına dâhildir. Bir giderin vergi yasaları açısından gider niteliği tayin edilebilmesi için işletme için "gerekli" olması gerekmektedir. İşletme için gerekliliği kanıtlanamayan giderleri, gider sayarak gelirden düşme olanağı yoktur. Bu açıdan bakıldığında bir kısım giderler işletme için gerçekten "gerekli" olsa bile vergi yasaları bu giderlerin gelirden düşülmesine izin vermemektedir. Bu nedenle giderleri "gelirden düşülebilen", "gelirden düşülemeyen" giderler diyekiye ayırmak adet olmuştur. Gelirden düşülemeyen giderler için yasa diliyle "kanunen kabul edilmeyen gider" deyimi kullanılmaktadır. Karun koyucu hangi giderlerin indirim konusu yapacağını, hangilerinin ise indirim konusu yapılamayacağını ilgili kanunlarda belirtme gereği duymuştur. Bu sebeple 193 sayılı GVK'nın 41. ve 90. maddeleri ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 5 (KVK) 11. maddesinde "kanunen kabul edilmeyen giderler" sayılmıştır. Bunun yanında bir giderin kanunen kabul edilen veya edilmeyen bir gider olarak indirim konusu yapılarak yapılmayacağı konusundaki hükümlerin sadece Gelir veya Kurumlar Vergisi Kanunlarında yer almaması da gerekmektedir. Nitekim Sosyal Sigortalar Kurumuna ödenmesi gereken ancak, bir sor-

raki ayın sonuna kadar ödenmeyen primlerin ödenmedikçe gider yazılamayacağına ilişkin yasal açıklamalar da esas olarak 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nda (SSK) yer almaktadır. (SSK Md.80)

GİDERİN İNDİRİME KONU OLABİLME ŞARTI

Vergi mevzuatının giderlere bakış açısı aslında diğer mevzuatlarımızdan farklı değildir. Anasından tek fark vergi mevzuatının bütçelemelerdeki dönem mabruhıyla ilişkilendirmeyip, mali karar tebliğinde indirim olarak kabul etmemesidir.

Bu nedenle Vergi mevzuatı yönünden bir giderin, kazançtan tespitinde indirim unsuru olarak dikkate alınabilmesi için bu giderlerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda (VUK) belirtildiği şekilde, vergi kanunlarında belirtilen haller müstesna olmak üzere, belgelendirilmesinin yanısıra;

- _ Kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılmış olması,
- _ Karşığında gayri maddi bir kıymet elde edilmemiş olması,
- _ Etki ettiği gelirin vergiye tabi bulunması,
- _ Bir kişisel kıymetin maliyetine girecek giderlerden olmaması,
- _ Dönemselik ilkesine aykırı bulunmaması,
- _ Miktar ve mahiyet olarak kesinegelmemiş olması başta bir ifadeyle tahakkuk etmiş olması, gerekmektedir.

Bu açıklamaların anlaşılacağı üzere eğer bir gider, kazançtan elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile doğrudan ilgili değilse kanunen kabul edilmeyen gider olarak kabul edilecek ve vergi mabruhunun tespitinde indirim konusu yapılamayacaktır. Yani işle veya işleme ile ilgili bulunmayan dolayısıyla özde ve nihai tüketim için yapılan giderlerin ticari kazançtan indirilmesi mümkün değildir.

SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİMİZDEN SORULAR VE CEVAPLAR

✓ Soru: Günaydın. Bir çalışanımız 17/09/2010-25/10/2010 arası doğum öncesi izin, 26/10/2010-11/01/2011 arası doğum sonrası izin aldı. Çalışmadık belgesi girtili doğum sonrası izin bittigi tarihten itibaren mi internetten bildirilecek. Bilgi verilmesini rica ederim..

Cevap: Çalışmadığına dair bildirim giriş Sigortalılar İş Kazası, Meslek Hastalığı, Hastalık ve Analık (doğum) hallerinde Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan istirahat-rapor parası denilen geçici iş göremezlik ödeneği almaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu 12 Mayıs 2010 tarihli Resmi gazetesinde yayımlanan bir tebliğle sigortalıların raporlu oldukları sürelerde işyerinde çalışmadıklarına yönelik bir "Çalışmadığına Dair Bildirim İşlemleri",nin internet üzerinden yapılmasına yönelik bir zorunluluk getirdi. Bu zorunluluğun uygulanmasına ilişkin olarak da SGK yönetimi 2010/66 sayılı SGK genelgesi yayınladı. Konuyla ilgili 2010/37

ve 2010/42 sayılı sirküler yayınlamıştır. Ancak halen bazı hususlarda tereddütler yaşanmaktadır. İstirahat raporlarına ilişkin SGK Genelgesinde yer alan önemli hususlar aşağıda yer verilmiştir; 1- İstirahat raporunun bitim tarihinden itibaren beş iş gününde yapılması gereken çalışmadığına dair bildirim girişinin yapılması ve uygulama değişikliği yapılmıştır. Buna göre sigorta müdürlüğüne intikal ettiği halde bildirim yapılmış olan işyerine SGK müdürlükleri tarafından bir yazı gönderilerek sigortalının raporlu olduğu süreler için "Çalışmadığına Dair Bildirim İşlemleri",nin internet üzerinden yapılması istenecektir. Yani rapor işçi tarafından işyerine verilmiş ise "Çalışmadığına Dair Bildirim İşlemleri",nin internet üzerinden yapılacak, ancak işçi tarafından rapor verilmiş ise bu durumda sigorta müdürlüğü işyerine bir yazı göndererek "Çalışmadığına Dair Bildirim İşlemleri",nin sisteme girilmesi istiyecektir. İşle sigorta müdürlüğünün yazısına rağmen çalışmadığına dair bildirim iş-sigorta yoluyla 5 iş günü içinde gönderilmeyen işverenler hakkında 2 aylık brüt asgari ücret (2 * 729 TL) idari para cezası (2 asgari ücret) uygulanacaktır. Öte yandan SGK Müfettişleri veya SGK Kontrol Memurları tarafından işvereninde yapılacak denetimlerde bu bildirim geç yapıldığını tespit halinde idari para cezası tebliğata gerek kalmadan uygulanacaktır. 2- 10 gün ve daha kısa süreli raporların bitim tarihinden itibaren 5 iş günü içerisinde, 10 günden fazla istirahat alan sigortalıların 10'ar günlük dilimler halinde almak istediklerine ilişkin işverenine telepte bulunmaması durumunda bildirim girişinin, raporun bitim tarihinden itibaren 5 iş günü içinde yapılması gerekecektir. Yani, eğer işçi 10 günden fazla süre rapor almış ise ve işveren 10'ar günlük dilimler halinde almak istediğini işverene bildirmesi halinde 10'ar günlük dilimler halinde sisteme girilmesi gerektir. Örneğin, 45 gün rapor alan sigortalı işverenden bu yönde bir talepte bulunur ise 10 gün + 10 gün + 10 gün + 10 gün + 5 gün olmak üzere 5 parça halinde "Çalışmadığına Dair Bildirim Giriş" yapılması gerekiyor. "Çalışmadığına Dair Bildirim Giriş" 10'ar günlük dilimler halinde sisteme girilerek, rapor başlama tarihi kısmına raporun ve ya 10'ar günlük dilimlerin bağladığı tarihler yazılacak, işbaşı tarihine ise 10'ar günlük raporların bitim tarihini takip eden gün yazılacaktır. Örneğin, 1-20 Haziran arası 20 gün rapor alınması halinde rapor başlama tarihi kısmına 1 Haziran, işbaşı tarihi kısmına 11 Haziran yazılacak, ikinci dilim sisteme girilince de rapor başlama tarihi 11 Haziran ve işbaşı tarihi 21 Haziran yazılacaktır. 3- Yine, sigortalıların işkazası ve meslek hastalığı nedeniyle bir veya iki gün istirahat alması durumunda dahi iş göremezlik belgesi düzenlenecek ve işverenler tarafından sisteme girilecektir. Ancak, sigortalı sebebiyle 3 günden az süreli düzenlenen istirahat raporlarına istinaden çalışmadığına dair bildirimlerin yapılmasına gerek bulunmamaktadır. Sigortalının hastalanması halinde 1 veya 2 günlük rapor alınması durumunda SGK tarafından istirahat-rapor parası denilen geçici iş göremezlik ödeneği verilmemektedir. İyi çalışmalar.